

Erklæring fra Regjeringen Harlem Brundtland

6. november 1990

Kontroller mot
fremføringen

President,

Arbeiderpartiet har som den største gruppe i Stortinget påtatt seg regjeringsansvaret. Dette skjedde da det etter regjeringen Syses avgang var umulig å få dannet en ny regjering med utgangspunkt i de partier som sto bak den.

Den kalde krigen er over. Store deler av verden er i sterk forandring. En trygg framtid for Norge er avhengig av at det europeiske og internasjonale samarbeidet finner felles løsninger på de mange utfordringer verden står overfor. De omfattende endringene i Europa åpner nye historiske muligheter til å skape et nytt og bedre organisert verdenssamfunn. Men det er også faretruende trekk i bildet, både i forholdet mellom nasjonene og i forholdet mellom menneskene og naturen.

De nye utfordringene stiller store krav til nytenkning, politisk handlekraft og politisk styring nasjonalt og internasjonalt. Det er nå store muligheter for å utvikle et godt livsmiljø for alle ved å bruke menneskenes innsikt til å ta vare på naturens egen variasjon og rikdom.

Regjeringens mål er å utvikle og bygge ut tradisjonen Norge har for sosial trygghet, likhet i levekår, arbeid for alle og mulighet for individuell utfoldelse. Da må vi også gripe de sjansene vi nå har for varig fred, solidarisk samvirke og bærekraftig utvikling i verdenssamfunnet.

Arbeidet for en bærekraftig utvikling må være en hovedlinje i disse anstrengelsene. Viktige nasjonale interesser kan best ivaretas gjennom forpliktende internasjonalt samarbeid. Det vil i økende grad være nødvendig med overnasjonale løsninger for å sikre det globale livsmiljø for kommende generasjoner.

Regjeringens arbeid bygger på de viktigste elementene i den norske kulturarven. Neste-kjærlighet, solidaritet og enkeltmenneskets ukrenkelighet danner det etiske utgangspunkt for Regjeringens økonomiske og kulturelle målsettinger.

Regjeringens viktigste oppgaver nå er å sikre gode og trygge oppvekstvilkår for barn og unge, verne naturmiljøet og skape økt sysselsetting. Vi vil fordele goder og byrder mer rettferdig.

Regjeringen vil styrke barnevernet og øke barnehagetilbudet. Timetallet i grunnskolen skal økes og aktivitetstilbudet utvides med sikte på å gi de yngste barna et heldagstilbud. Foreldrepermisjonen skal etterhvert utvides til ett år. Den vil i 1991 bli foreslått utvidet med 3 uker i tillegg til forslaget om 2 ukers svangerskapspermisjon før fødsel. Da vil permisjonstiden til sammen være 40 uker. Fødselspengene økes for hjemmearbeidende.

Regjeringen vil satse på en sektorovergripende og helhetlig miljøpolitikk som gjennomsyrrer samfunnet. Regjeringen vil fremme et samlet opplegg for å begrense utslipp av karbondioksyd og andre gasser som kan bidra til drivhuseffekten. Miljøavgifter må kombineres med tiltak på bred front for å kunne endre forbruks- og adferdsmønstre. Kollektivtransporten må utvikles som alternativ til bruk av privatbil. Det vil bli tatt hensyn til distriktene blant annet gjennom økte fradrag for pendlere og tiltak for utjamning av drivstoffprisene.

Etter den alvorlige svekkelsen i norsk økonomi midt på 80-tallet, bidro det brede inntektspolitiske samarbeidet og den økonomiske politikk i årene 1986-89, til lavere prisstigning, bedre balanse og nye muligheter for økonomisk vekst. Arbeidsledigheten ble mye høyere enn det var regnet med, og den har vokst ytterligere i det siste året.

Hovedoppgaven i den økonomiske politikk er å skape grunnlag for økt sysselsetting både på kort og lang sikt slik at arbeid for alle kan sikres. Særlig viktig er det å sikre unge arbeid eller utdanning. Regjeringen er innstilt på et nært samarbeid med partene i arbeidslivet. Det må føres en politikk som sikrer lav pris- og kostnadsvekst, forbedret konkurransevne, en stabil krone og så lave renter som disse hensyn tillater.

Omfattende reformer og omstillinger for å bedre bruken av ressursene både i privat og offentlig sektor, må forenes med en politikk som gir trygghet for den enkelte og en rettferdig fordeling.

Det vil bli satset mer på forskning og utvikling, utdanning og

livslang læring. Utdanning må ikke bare være en livsfase, men en livsform. Studiefinansieringen må bedres og voksenopplæringen styrkes. Det vil også bli lagt vekt på å styrke grunnforskning, rekruttering og næringsrettet forskning i tråd med Stortingets behandling av forskningsmeldingen.

Regjeringen vil satse mer på utbygging av jernbaner, veger og annen infrastruktur. Dette vil også gjelde i forbindelse med vinter-OL i 1994. Dette vil bidra til økt virksomhet og vekst i privat sektor. Regjeringen vil føre en aktiv distriktpolitikk. Sammen med en fornuftig ressursforvaltning vil dette bidra til å løse problemene i kystområdene. Næringsstøtten må tilpasses behovet for fremtidsrettet omstilling og nye internasjonale arbeidsvilkår.

Mange bedrifter har en svak egenkapital. Dette bremser veksten. Regjeringen mener staten må spille en aktiv rolle med tiltak og virkemidler for å bedre egenkapitalen og vekstmulighetene i næringslivet. Statoils bidrag i denne sammenheng må vurderes fordomsfritt.

Regjeringen vil gi kommuner og fylker økte økonomiske rammer for å løse viktige samfunnsoppgaver, bl.a. innenfor helse og eldreomsorg. Dette vil også bidra til økt sysselsetting.

Regjeringen vil senke boligrentene i statsbankene og øke utlånsrammene slik at det kan bli bygd flere boliger, også for studenter. Statsbankene må spille en viktig rolle i den økonomiske styringen. Postverket og andre forvaltningsbedrifter må moderniseres og effektiviseres i samråd med de ansattes organisasjoner.

Regjeringen vil fremme forslag om omfattende reformer i skattesystemet fra og med 1992 etter de retningslinjer et bredt flertall i Stortinget har trukket opp. For 1991 vil det bli foreslått mindre skattelettelser for de med høye inntekter og større lettelser for de med lave og middels høye inntekter enn i forslaget fra den forrige regjering. Ved gjennomgangen av avgifter og takster vil det bli lagt vekt på å holde prisstigningen nede.

Regjeringen vil føre en aktiv kulturpolitikk og legge vekt på kulturens egenverdi og betydning for samfunnsutviklingen. TV2 vil bli utbygget i samsvar med Stortingets forutsetninger samtidig som grunnlaget for NRK's videre utvikling styrkes.

Regjeringen ønsker å opprettholde statskirken som en folkekirke med funksjonsdyktige kirkelige organer.

Regjeringen vil styrke rettssikkerheten, respekten for enkeltmenneskets frihet og arbeide for å skape likeverdige muligheter for alle. Den grunnleggende trygghet som velferdssamfunnet gir, er en forutsetning for enkeltmenneskets frihet. Regjeringen vil på et slikt grunnlag fornye velferdssamfunnet, satse mere på forebyggende helsearbeid og videreføre folketrygden som et bærende element i velferdsstaten.

- - - -

Skillet mellom øst og vest bygges ned på vårt kontinent. Et nytt Europa er i utforming. Norden er en del av mangfoldet i den europeiske kultur. Vi har utviklet en samfunnsmodell bygget på demokrati, sosialt ansvar og vern om miljøet. Sammen med de andre nordiske land må Norge arbeide for at disse verdiene kan få en sentral plass i fremtidens Europa. Samtidig må vi være åpne for å høste erfaringer fra andre land.

Fred, sikkerhet og nedrustning må bli bærebjelker i det nye Europa der vi kan skape en ny orden basert på sikkerhet i fellesskap. Økonomiske problemer, sosial uro og etniske motsetninger kan skape ny usikkerhet. Regjeringen ser det som viktig å bygge ut samarbeidet på tvers av gamle skillelinjer. Regjeringen vil også arbeide for å styrke og videreutvikle det økonomiske og politiske samarbeidet med Sovjetunionen og de nye demokratiene i Sentral- og Øst-Europa.

Regjeringen vil legge stor vekt på nedbyggingen av militære styrker med sikte på å skape sikkerhet på lavest mulig styrkenivå. Nedrustningsarbeidet i Europa må fortsette slik at ressurser kan frigjøres og settes inn i arbeidet for en bærekraftig utvikling. Regjeringen vil bygge videre på samarbeidet i NATO slik at dette kan bidra til utviklingen av en ny sikkerhetsorden i Europa. Regjeringen vil trappe opp arbeidet for en full stans i alle prøver med kjernefysiske våpen.

Konferansen om Sikkerhet og Samarbeid i Europa (KSSE) vil være ramme for en ny samarbeidsorden. Den må utvikles i samspill med nøkkelinstitusjonene i vår verdensdel, NATO, EF og Europarådet. Den må sikre helheten i utviklingen av

samarbeidet med landene i Sentral-Europa, Øst-Europa og Sovjetunionen. En slik all-europeisk ramme kan bidra til å sikre en fredelig utvikling på vårt kontinent. KSSE må gradvis gis en sterkere organisasjon i form av faste institusjoner og utvidede samarbeidsoppgaver.

Norge må løpende vurdere utviklingen i Europa og søke de samarbeidsformer som best tjener våre nasjonale interesser.

For å trygge sysselsettingen og videreutvikle velferdssamfunnet, er det avgjørende for Norge å få til en omfattende avtale om et Europeisk Økonomisk Samarbeidsområde som sikrer vårt næringsliv like vilkår som sine europeiske konkurrenter i det nye europeiske markedet. Avtalen må også gis en politisk dimensjon og sees i sammenheng med utviklingen av det nye Europa. En slik avtale vil kunne inngå i det nye samarbeidsmonster, og bidra til å bryte ned gamle skiller. Regjeringen vil derfor legge stor vekt på framdriften i EØS-forhandlingene mellom EF og EFTA-landene, slik at avtalen kan tre i kraft fra 1.1.93.

Norge vil arbeide aktivt for å styrke den sosiale og miljømessige dimensjon ved den europeiske integrasjonsprosessen. EØS-avtalen må sikre retten til å opprettholde og videreutvikle høye standarder innen helse, sikkerhet og miljø. Norge vil arbeide for at EØS-avtalen sikrer og styrker de ansattes faglige rettigheter. Avtalen må sikre EFTA-landene medinnflytelse i beslutningsprosessen.

Våre konsesjonslover vil fortsatt være et viktig samfunnsøkonomisk styringsredskap. Regjeringen vil på bakgrunn av Arbeiderpartiets seks-punkts forslag sette i gang en bred nasjonal gjennomgang av dagens lovverk med sikte på å utvikle vårt lov- og regelverk i forhold til de nasjonale og internasjonale utfordringer vi står overfor på 90-tallet.

Et EØS-avtale må bygge på gjensidighet. Norge vil arbeide for et samlet resultat som sikrer viktige nasjonale styringsmuligheter i forvaltningen av naturressurser og næringsvirksomhet. Norge må delta i forhandlingene uten å låse fast forhåndskrav om opprettholdelse av diskriminerende bestemmelser overfor andre lands borgere. Regjeringen vil i lys av EØS-forhandlingene ta stilling til eventuelle endringer i nasjonal lovgivning, herunder de bestemmelser i vår konsesjonslovgivning som behandler nordmenn og utlendinger ulikt.

Arbeidet for å stanse forringelsen av det globale livsmiljø krever økt kamp mot fattigdommen. Regjeringen vil føre videre samarbeidet med de fattige landene om en bærekraftig utvikling. Det vil bli lagt vekt på å bidra til en økning av overføringene fra nord til sør. Regjeringen vil medvirke aktivt til økt innsats mot fattigdomsproblemet i verden ved at utviklingslandene får mer rettferdige rammebetingelser i verdensøkonomien og ved å holde u-hjelpen på samme høye nivå. Dette vil også bidra til å redusere folkevandringene som en følge av fattigdomsutviklingen.

Arbeidet med de globale klimaspørsmål blir prioritert. Regjeringen vil gå inn for en ny CO₂-avgift på utslipp fra petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen. Penger skal overføres til et globalt klimafond som kan hjelpe til med å redusere utslippene fra fattige land.

FN står sentralt i arbeidet for et internasjonalt samfunn som bygger på lov og rett, fredelig bileggelse av tvister og respekt for menneskerettighetene. Det nye samarbeidet mellom stormaktene åpner nå nye muligheter for en slik utvikling. Regjeringen vil arbeide for at FN får styrket evnen til å bekjempe de globale miljøtrusler som setter livsgrunnlaget for fremtidige generasjoner i fare.

- - - -

Partier som sammen med Arbeiderpartiets egen gruppe utgjør et flertall i denne sal, ga et klart råd om at Arbeiderpartiet måtte bli bedt om å danne regjering. Med de krevende oppgaver vi står overfor, er det viktig å sikre stabile styringsforhold i landet.

Regjeringen er for sin del innstilt på et åpent og saklig samarbeid med gruppene i Stortinget. Forutsetningen er at vi kan samle tilstrekkelig tilslutning til en forsvarlig politikk for å løse de viktige nasjonale og internasjonale oppgaver.